

ΟΙ ΠΕΝΤΕ ΑΔΕΛΦΕΣ ΤΗΣ ΓΙΟΡΚΗΣ¹

Διήγημα Κ. Ντίκενς.—Μετάφρ. Ξενητεμένου.

Ἄλλὰ ὄφανε πάλι ἡ αὐγή, καὶ ἂν καὶ οἱ κλώνοι τῶν δέντρων ἔγερναν καὶ ἐβλάσταιναν ἄγριοι πάνω στὴ γῆ, ἦτο ὁ ἴδιος κῆπος ἀκόμα. Τὸ χόρτο ἦτο ἀγριεμένο καὶ ψηλό, ἀλλὰ ἐκεῖ ἦταν ἀκόμη ἡ θέση ὅπου τόσο καιρὸ ἐκάθιζαν μαζί σὰν ἡ συμφορὰ καὶ ἡ θλίψη μόνο λέξεις ἦσαν γι' αὐτές. Εἶταν ἐκεῖ κάθε γωνιά καὶ περιπατος ποῦ ἡ Ἀλίκη εἶχε κάμει χαρούμενο. Καὶ στῆς ἐκκλησίας τὸν νάρθηκα εἶταν μιὰ πλάκα πλατειά κάτω ἀπὸ τὴν ὁποῖαν ἐκοιμάτο ἡ συγα ἐκείνη.

Καὶ μποροῦσαν ἐκεῖνες, ἐνθυμούμενες πόσο ἡ νέα της καρδιά ἀντιπαθούσε στὴ σκέψη τῶν τοίχων τοῦ μοναστηριοῦ, νὰ θεωροῦν στὸν τάφο της ἀπάνω, μὲ ἐνδυμασία ποῦ θὰ ἴσχυε αὐτὰ τὰ ὅσα ἐκεῖ μέσα; Μποροῦσαν νὰ κλίνουν κάτω σὲ προσευχή, καὶ ὅταν ἔστρεφαν ὅλα τὰ Ἐπουράνια νὰ τίς ἀκούσουν, νὰ φέρνουν τὴ μαύρη σκιά τῆς θλίψεως σ' ἐνὸς ἀγγέλου τῆ μορφή; ὄχι.

Ἔστειλαν στὰ ξένα, σὲ τεχνίτες μεγάλης φήμης σ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς, κ' ἀφοῦ ἐπέτυχαν τὴν ἀδεία τῆς ἐκκλησίας γιὰ τὸ ἔργο τῆς εὐσέβειάς τους, παρήγγειλαν νὰ ταῖς κάμουν σὲ πέντε μεγάλα διαμερίσματα ἀπὸ πλοῦσια ζωγραφιστὰ γυαλιά, μιὰ πιστὴ ἀντιγραφή τοῦ πάλαιου τῆς ἐργοχειροῦ τοῦ κεντήματος. Αὐτὰ προσαρμόστηκαν σ' ἕνα μεγάλο παράθυρο ὡς τότες γυμνὸ ἀπὸ στολισμό. Κ' ὅταν ὁ ἥλιος ἐφώτιζε λαμπρὸς, ὅπως ἐκείνη τόσο πολὺ ἀγαποῦσε νὰ τὰ βλέπη, τὰ γνώριμα σχέδια ἀχτινβολοῦντο στὰ πρωτότυπά τους χρώματα, καὶ ρίχνοντας ἕνα ρυάκι ἀπὸ φῶς ἀστραφτερὸ πάνω στὸ δάπεδο, ἔπεφταν θερμὰ στὸ ὄνομα τῆς Ἀλίκης.

Γιὰ ὄρες πολλὲς κάθε μέρα οἱ ἀδελφές ἐθνημάτιζαν ἀργὰ πάνω καὶ κάτω στὸν νάρθηκα ἢ ἐγονάτιζαν δίπλα στὴν ἴσια πλατειά πλάκα. Μόνο τρεῖς ἐβλέποντο στὸ συνειθισμένο μέρος ὕστερο ἀπὸ χρόνια πολλὰ. Ἐπειτα μόνο δύο, καὶ γιὰ πολὺν καιρὸν ὕστερο μόνο μιὰ μοναχὴ γυναίκα γυρτῆ ἀπὸ τὸ γῆρας. Ἐπὶ τέλους δὲν ξαναῆλθε πιά καὶ ἡ πλάκα εἰδειχνε πέντε ἀπλᾶ χριστιανικὰ ὀνόματα.

Ἡ πλάκα ἐκείνη φαγώθηκε καὶ ἀντικατεστάθη μὲ ἄλλες, καὶ πολλὲς γενεὲς ἦλθαν καὶ ἔφυγαν ἀπὸ τότες. Ὁ καιρὸς ἄλλαξε τὰ χρώματα, ἀλλὰ τὸ ἴδιο ρυάκι τοῦ φωτός πέφτει ἀκόμα, πάνω στὸν λησμονημένο τάφο, ἀπὸ τὸν ὁποῖον οὔτε ἕχνος δὲν μένει. Καὶ ὡς τὴν σήμερον δείχνουν στὸν ξένο στὴν Μητρόπολη τῆς Γιόρκης ἐν' ἀρχαῖο παράθυρο ποῦ τὸ λένε «οἱ Πέντε Ἀδελφές».

*

— Αὐτὸ 'νε μελαγχολικὸ παραμῦθι, εἶπεν ὁ εὐθυμοπρόσωπος Κύριος, ἀδειάζοντας τὸ ποτήρι του.

— Εἶνε ἕνα παραμῦθι τῆς ζωῆς, καὶ ἡ ζωὴ εἶνε γινομένη ἀπὸ τέτοιες λύπες, ἀπεκρίθη ὁ ἄλλος μὲ φιλοφρόνηση, ἀλλὰ μὲ σοβρὸν καὶ λυπημένον τόνο φωνῆς.

— Ὑπάρχουν σιεὲς εἰς ὅλες τὶς καλὰς εἰκόνες, ἀλλὰ καὶ φῶτα ἐπίσης, ἂν θέλωμε νὰ τὰ παρατηροῦμεν, εἶπεν ὁ Κύριος μὲ τὸ εὐθυμο πρόσωπο· ἡ νεώτερη ἀδελφὴ στὸ παραμῦθι σου ἦτο πάντα ἀλαφροκαρδῆ.

— Κ' ἀπέθανε νωρίς, εἶπεν ὁ ἄλλος εὐγενικά.

— Θὰ πέθαινε νωρίτερα ἴσως, ἂν ἦτο ὀλιγώτερο εὐτυχῆς, εἶπεν ὁ πρῶτος ὀμιλητής, μὲ πολὺ αἶσθημα. Νομίζεις πῶς οἱ ἀδελφές της θὰ θλίβοντο ὀλιγώτερο ἂν ἡ ζωὴ της ἦτο δυστυχῆ καὶ θλιβερῆ; Ἄν τίποτις μποροῦσε νὰ μαλακώσῃ τὸν πρῶτο κορτερό πόνου στέρησης βρειᾶς, θὰ ἦτο—κατὰ μένα—ἡ σκέψη πῶς κείνοι ποῦ ἐθρηνοῦσε κανέναν μὲ τὸ νὰ ἦσαν ἀθῶοι ἐδῶ καὶ ν' ἀγαποῦσαν ὅλους τριγύρω τους, προετοίμασαν τοὺς ἑαυτοὺς τῶν γιὰ ἕναν ἀγνόητο καὶ εὐτυχέστερο κόσμον. Ὁ ἥλιος δὲν λάμπει πάνω σ' αὐτὴ τὴν ὠραία Γῆ γιὰ ν' ἀντικρίξῃ συννεφιασμένα μάτια. Νὰ σαι βέβαιος γι' αὐτό.

— Πιστεύω πῶς ἔχεις δίκην, εἶπεν ὁ Κύριος ποῦ διηγῆθη τὴν ἱστορία.

— Πιστεύει! ἀπήντησε ὁ ἄλλος· μπορεῖ κανέναν ν' ἀμφιβάλλῃ γι' αὐτό; Πάρε ὅποιο δῆποτε ὑποκείμενον λύπης θλιβερῆς, καὶ δὲς μὲ πόση χαρὰ εἶνε συνδεμένο. Ἡ ἐνθύμησις τῆς περασμένης χαρᾶς μπορεῖ νὰ γείνη λύπη.

— Μπορεῖ, διέκοψεν ὁ ἄλλος.

— Naί, μπορεῖ. Τὸ νὰ θυμούμαστε εὐτυχία ποῦ δὲν μπορεῖ νὰ ξαναγίνη εἶνε λύπη, ἀλλὰ μαλακώτερη. Οἱ ἀναμνήσεις μας εἶνε δυστυχῶς ἀνάμικτες μὲ πολλὰ ποῦ θρηνοῦμε, καὶ μὲ πολλὰς πράξεις ποῦ γι' αὐτὲς μετανουοῦμε πικρά. Μολαταῦτα καὶ στὴν πιὸ δυστυχισμένην ζωὴν, νομίζω μὲ πεποίθησι, ἔχει κανεὶς τόσες μικρὰς ἀκτῖνες ἡλιολαμπῆς νὰ θυμᾶται, ποῦ δὲν πιστεύω κανέναν θνητὸς (ἐκτός ἂν ἔβγαλε τὸν ἑαυτό του ἔξω ἀπὸ τὸν περίβολο τῆς Ἐλπίδας) θὰ κατέβαζε ἀποφασισμένα ἕνα ποτήρι ἀπὸ τὸ νερὸ τῆς Λήθης, ἂν ἦτο στὸ χέρι του.

— Δυνατὸ νὰ εἶνε ὀρθὴ αὐτὴ σου ἡ γνώμη, εἶπεν ὁ ψαρμαῖλλης Κύριος, ὕστερο ἀπὸ λίγη σκέψη. Κλίνω νὰ πιστέψω πῶς εἶνε.

— Γιατί, τότες ἀπεκρίθη ὁ ἄλλος, τὸ καλὸ σ' αὐτὸ τὸ στάδιο τῆς ὑπάρξεως βαρβαίνει περισσότερο ἀπὸ τὸ κακό, καὶ ἄσε τοὺς ψευτο-φιλόσοφους νὰ μᾶς λένε ὅτι θέλουν. Ἄν ἡ συμπάθειός μας δοκιμαστοῦν, ἡ συμπάθειός μας εἶνε ἡ παρηγορία καὶ ἡ ἀνεσὴ μας. Καὶ ἡ μνήμη, ὅσο θλιβερὴ καὶ νᾶνε, εἶνε ὁ καλλίτερος καὶ ἀγνόητος δεσμός ἀνάμεσα σ' αὐτὸν τὸν κόσμον καὶ ἕνα ἄλλο καλλίτερο.

ΜΕΡΜΗΓΚΟΦΩΛΙΑ

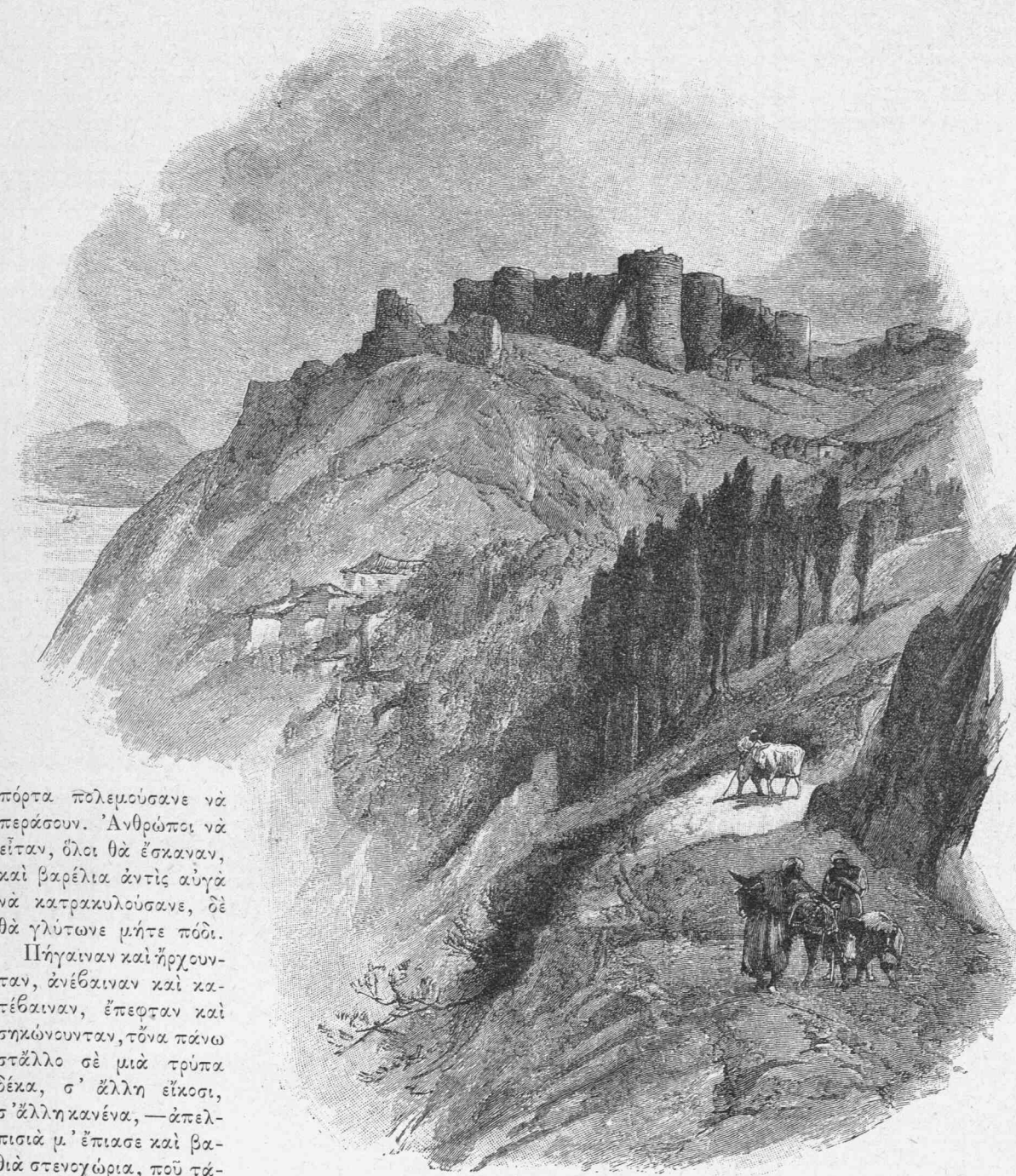
Βαρεμένος ἀπὸ κόσμον κι' ἀπὸ ἐγκόσμια, αὐτὰ δὲ ποῦ τὸν κάμνουν καὶ βαρετό, βγαίνω ἀπὸ τὴ χώρα ἕνα καλοκαιρινὸ βράδυ καὶ τραβῶ κατὰ τὸ ὕψωμα ποῦ πλάγι της στέκει, καὶ ποῦ τοῦ κάκου πολεμοῦσε νὰ τὴ δροσίση μὲ τᾶγεράκι του. Ἀνέβηκα καὶ κάθησα ἀπὸ τὴν ἄλλη τὴ μεριά, νὰ μὴ βλέπω τὴ χώρα, μόνο νὰ βλέπω τὴ θάλασσα καὶ τοῦ ἡλίου τὸ σιγανὸ τὸ κατέβασμα. Κάθησα στὸ χορτάρι καὶ κοιτάζα. Καὶ κοιτάζοντας, συλλογιόμουν πῶς μοναχός σου πάλι νὰ κάθῃσαι ἀπάνω σὲ βουνὸ σὰν τὸν κοῦκκο, ὅσο μεγάλες κι' ἂν εἶνε οἱ ὀμορφιὲς γύρω, ἄλλο τόσο σύντροφο θὰ γυρεύης νὰ τοῦ τίς πῆς. Κ' ἔλεγα, γιατί νὰ μὴν μπορῆ ὁ ἀνθρώπος νὰ κουβεντιάζῃ καὶ μὲ τὰ ζῶα, (καὶ βόσκανε σιμὰ μου δύο τρία), καὶ νὰ ἀκούγῃ καινούριες ιδέες, ἴσως κι' ἀπὸ μερικῶν ἀνθρώπων πιὸ χρήσιμες· μόνο μ' ἔβλεπε ἡ ἀγελάδα ἐκεῖν' ἢ μεγαλομάτα καὶ δὲ μὲ χόρταινε, κι' ὡς τόσο νὰ μοῦ πῆ τὸ τί στοχαζότανε λογιζόντάς με, τρόπο δὲν εἶχε.

Καὶ τί μοῦ λὲς ἀγελάδες! εἶπα στὸν ἑαυτό μου, κουνώντας συλλογισμένο κεφάλι. Ἄν εἶνε γύρω μου δύο τρία μεγάλα τετράποδα, πρέπει νᾶχη χιλιάδες μικρὰ ἐξάποδα καὶ παρεξάποδα, μύιγες, ἀκριδάκια, μαμουῖνια, —μερμήγκια. — Ἄ! μερμήγκια! Εἶπα μεγαλόφωνα τότες. Νὰ μιὰ ζυπνὴ φυλὴ, ποῦ μὲ τὰ κινήματά της μοναχὰ σοῦ μιλεῖ. Θὰ πῆς τὰ δικὰ της μόνο θὰ σοῦ λέη κι' ὄχι ἄλλα. Καλὰ, τὰ δικὰ της λοιπὸν ἄς λέη· τίς ὀμορφιὲς ἄς τίς τραγουδοῦν τὰ πουλιὰ ἐκεῖ κάτω. Ἐγὼ μερμήγκια τώρα θὰ βρῶ, νὰ τὰ βάλω νὰ μοῦ δηγηθοῦνε τὴν ἱστορία τους.

Κι' ἀμέσως σηκώθηκα. Δὲν περπάτησα δέκα βήματα, καὶ βρισκω μιὰ πέτρα, ὡς ἕνα καλὸ χειμωνικὸ μεγάλο. Εἶταν ἡμισὴ χωμένη στὴ γῆ, καὶ γύρω της χορταράκια. Σκύθω, βάζω τὰ δύο χέρια, καὶ δίχως κόπο ἀναποδογυρίζω τὴν πέτρα. Ἀναποδογυρίζω τὴν πέτρα καὶ τί νὰ ἰδῶ! Ἐτυχῆ νὰ δῆτε ποτὲ σὲ μεγάλη φωτιὰ μαζεμένο κόσμον ἀμέτρητο, καὶ νὰ τρέχουν ὄλοι ἀπὸ δῶ κι' ἀπὸ κεῖ κουβαλώντας σακούλια καὶ λογιῆς πράγματα, νὰ τὰ γλυτώσουν ἀπὸ τίς φλόγες; Ἐτσι ἔτρεχαν τᾶμέτρητα τὰ μερμήγκια ποῦ σύχαζαν κάτω ἀπὸ τὴν πέτρα, καὶ φύλαγαν ταῦγά τους ποῦ τὰ εἶχαν ἀνεβασμένα ἀπὸ τὰ βᾶθη κοντήτερα στοῦ ἡλίου τὴ ζέστη, καὶ ποῦ τώρα βρέθηκαν ἄξαφνα στῆς ἀσπρῆς μέρας τὸ σῶς, καὶ μέσα στὸ φύσημα τᾶγεριοῦ. Ὁρμουσαν ἀπὸ παντοῦ σὰ δαιμονισμένα, τὸ καθένα τραβῶντας κι' ἀπ' ἐν' αὐγὸ μὲ τὰ δύο του δόντια. Ἐλεγεσ καὶ τρώμαζαν τᾶθῶα ταῦγά μὲ τὸν ἄγριο τρόπο ποῦ τὰ τραβοῦσαν. Εἶχαν ἀπὸ κάτω τους τὰ μερμήγκια ὡς δέκα δώδεκα τρύπες. Πέντε καὶ παραπάνω μαζὺ ἀπὸ μιὰ

¹ Τέλος· ἴδε σελ. 98.

ΑΝΑ ΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΗΝ

Τὸ ὄρος Πάγον καὶ τὸ Φρούριον τῆς Σμύρνης

πόρτα πολεμοῦσανε νὰ περάσουν. Ἀνθρώποι νὰ εἴταν, ὅλοι θὰ ἔσκαναν, καὶ βαρέλια ἀντὶς αὐγὰ νὰ κατακυλούσανε, δὲ θὰ γλύτωνε μήτε πόδι.

Πήγαιναν καὶ ἤρχουνταν, ἀνέβαιναν καὶ κατέβαιναν, ἔπεφταν καὶ σηκώνουνταν, τὸνα πάνω στᾶλλο σὲ μιὰ τρύπα δέκα, σ' ἄλλη εἴκοσι, σ' ἄλλη κανένα, — ἀπελπισιὰ μ' ἔπιασε καὶ βαθιά στενοχώρια, ποῦ τάξη καὶ μέθοδο αὐτὰ τὰ ζῶα δὲν ἔχουνε, λογικὸ

δὲν ἔχουνε νὰ προσμένουν καὶ νὰ κατεβαίνουν ἕνα ἕνα μὲ τὴ σειρά τους, μόνο μοιάζουν κι' αὐτὰ τοὺς ἀνθρώπους ὅταν μπαίνουν ἢ βγαίνουν ἀπὸ βαπόρι ἢ θέατρο, ἢ καὶ φεύγουν ἀπὸ μεγάλο κακό.

Ἐκεῖ ποῦ τὰ συλλογούμεν αὐτὰ δίχως νὰ πολυξετάζω καὶ τὸ τί γίνονταν, καλοκοιτάζω πάλι, κι' ὦ τοῦ θαύματος, χάθηκαν ὅλα ταῦτ' ἀπὸ μπρὸς μου! καὶ μαζί τους χάθηκαν καὶ τὰ πιώτερα τὰ μερμήγκια!

Μήτ' ὁ Πλάτωνας ἀπὸ τόση ντροπὴ δὲν ὑπέφερε ὅταν ὁ Διογένης τοῦ ἔδειξε τὸν περίφημο ξεπουπουλωμένο του πετεινό, μ' ὅση ντροπὴ ἔνοιωσα αὐτὴ τῶν μερμηγκιῶν τὴν ἀπάντηση στὴν ἀνοησία ποῦ σὰν ἄνθρωπος ὅπου εἶμουν τοὺς εἶπα, πῶς μέθοδο καὶ τάξη δὲν ἔχουν.

Τὰ θάμαζα τὰ μερμήγκια, καὶ τρόπο δὲν εἶχα νὰ τοὺς πῶ τοὺς λίγους ἐργάτες ποῦ ἔμειναν ἀπάνω κι' ἀκόμα κόβανε γλίγωρες βόλτες, πῶς εἶναι μεγάλοι τεχνίτες καὶ μήτ' ἕνα τρώμαγμα σὰν αὐτὸ ποῦ τοὺς ἔδωσα δὲν τοὺς ἔκαμε νὰ σαστίσουν. Καὶ μὴν μπορῶντας νὰ τοὺς μιλήσω στὴ γλῶσσα τους συλλογίστηκα νὰ τοὺς φιλέψω τοὺς ἡρώες μου, πηγαίνω λοιπὸν σ' ἄλλη μικρότερη πέτρα καὶ τὴν ἀνασηκῶνω, καὶ βρισκῶ ἀπὸ κάτω μεγαλοῦτσινη ψαλίδα καὶ παχουλὴ. Μὲ τὸ ραβδί τὴν σκουντῶ καὶ τήνε φέρνω ὡς τὴ φωλιά. Ἔπρεπε ὅμως νὰ κάμω πράξη ἄπονη καὶ σκληρὴ, ἔπρεπε νὰ τὴ σκοτώσω τὴ φωχὴ τὴ ψαλίδα. Συλλογίστηκα τὸ λοιπὸν πῶς εἶμουν ἄνθρωπος, φαντάστηκα καὶ πῶς

τὸ πρωτοσέρνονε στὸ γιालό.

Φάνηκε γιὰ μιὰ στιγμή σὰ νὰ μάγκωσε ἡ ψαλίδα στὴ στενὴ τὴν τρύπα, σὰ νὰ μὴ μποροῦσε νὰ τραβηχτῆ παραμέσα. Πρέπει ὅμως ν' ἀνέβηκαν κι' ἄλλοι λεβέντηδες ἀποκάτω καὶ νὰ βοήθησαν, ἐπειδὴ καὶ ποῦ στεκότανε μαγκωμένη, κατακύλησε ἄξαφνα καὶ χάθηκε τὸ σφαγμένο μου βῶδι στὰ σκοτεινὰ τῆς φωλιάς τὰ βάθη.

Πῆρα τότες τὴν πέτρα καὶ τὴν ξανάβαλα στὴ θέση της, ἀπαράλλαχτα καθὼς εἴταν, καὶ τοὺς ἀφῆκα τοὺς μερμήγκους νὰ κατεβοῦνε ὅλοι στὰ κάτω πατώματά τους, τώρα ποῦ βράδυαζε κιόλας, καὶ νὰ διηγῶνται τὴ μεγάλη τρομάρα ποῦ τοὺς ἦρθε, τρώγοντας τὸρεχτικὸ τους ψητό.

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ

εἶμουν χασάπης, καὶ πῶς ἔσφαζα βῶδι γιὰ τὰ μερμήγκια. Καὶ σὰν τήνε σκότωσα, τὴν ἀπόθεσα σὲ μιὰ ἀπὸ τίς τρύπες κοντά. Καὶ κοίταζα νὰ δῶ τί θὰ γείνη. Ἐρχεται τότες ἕνα μερμήγκι, τὴ μυρίζει τὴ ψαλίδα σπασμωδικὰ καὶ τρεμουλιαστὰ καὶ φεύγει σὰ σπιθα, ἄλλο ἕνα, μυρίζει, φεύγει κι' αὐτό. Ἐρχεται τρίτο μερμήγκι, αὐτὸ δὲ φεύγει, μόνο μυρίζει, ξαναμυρίζει, τριγυρίζει, πηδαίει ἀπάνω στὸ βῶδι, κατεβαίνει, κάνει ἀκόμα μερικούς ὀλόγυρους, καὶ τέλος ἀποφασίζει νὰ τῆς καθήση μιὰ καλὴ δοντιὰ τῆς ψαλίδας. Σ' αὐτὸ τὸ διάστημα βρέθηκαν ἄλλοι πέντ' ἕξη μερμήγκοι ποῦ στάθηκαν κι' αὐτοὶ κ' ἔχωσαν τὰ δόντια τους μέσα της. Καὶ δαγκάνοντας καὶ κάμνοντας ἀβάρα μὲ τὰ πόδια τους καθὼς οἱ βαρκάρηκες, σὲ λίγη ὥρα τὴν εἶχανε στῆς τρύπας τὰ πρόθυρα. Φάνηκαν τώρα δύο τρεῖς μεγαλοκέφαλοι συντρόφοι ἀπὸ μέσα, κ' ἔχωσαν κι' αὐτοὶ τὰ δόντια τους καὶ τραβούσανε μέσα. Καὶ τραβῶντας αὐτοὶ ἀπὸ μέσα καὶ σκουτῶντας οἱ ἄλλοι ἀπ' ἔξω, σάλευε λίγο λίγο τὸ μεγάλο τὸ ζῶο κ' ἔμπαινε μέσ' τὴν τρύπα καθὼς σαλεύει σιγανὰ καινουριοκάματο καραβιόταν